

MINISTERSTVO VNITRA

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu
k zákonu o státní službě

Závěr č. 28

**ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu
o státní službě ze dne 7. prosince 2018**

Souběh mateřské dovolené s instituty zproštění výkonu služby a zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů

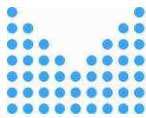
I. Těhotná/porodivší státní zaměstnankyně zproštěná výkonu služby/zařazená mimo výkon služby z organizačních důvodů není povinna oznámit služebnímu orgánu nástup na mateřskou dovolenou.

II. Oznámí-li těhotná/porodivší státní zaměstnankyně zproštěná výkonu služby/zařazená mimo výkon služby z organizačních důvodů služebnímu orgánu nástup na mateřskou dovolenou, rozhodne služební orgán o skončení jejího zproštění výkonu služby/zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů a o jejím zařazení mimo výkon služby z důvodu mateřské nebo rodičovské dovolené. Zařazením mimo výkon služby z důvodu mateřské nebo rodičovské dovolené dochází ke stavění běhu doby 6 měsíců zařazení mimo výkon služby.

Odůvodnění

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě se zabýval souběhem mateřské dovolené s instituty zproštění výkonu služby a zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů.

(i) První otázka byla, zda je těhotná/porodivší státní zaměstnankyně zproštěná výkonu služby/zařazená mimo výkon služby z organizačních důvodů povinna oznámit služebnímu

orgánu nástup na mateřskou dovolenou. (ii) Druhá otázka byla, zda je služební orgán povinen zařadit těhotnou/porodivší státní zaměstnankyni zproštěnou výkonu služby/zařazenou mimo výkon služby z organizačních důvodů, která mu oznámí nástup na mateřskou dovolenou, mimo výkon služby z důvodu mateřské nebo rodičovské dovolené, nebo zda její zproštění výkonu služby/zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů není dotčeno.

Mateřská dovolená je jednou z překážek ve službě na straně státního zaměstnance (§ 104 zákona o státní službě ve spojení s § 191 zákoníku práce), po dobu které je služební orgán povinen omluvit nepřítomnost státního zaměstnance ve službě.

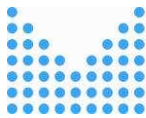
Peněžitá pomoc v mateřství je jednou z dávek nemocenského pojištění (zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění).

K uplatnění nároku na mateřskou dovolenou a k uplatnění nároku na peněžitou pomoc v mateřství slouží tiskopis, v němž ošetřující lékař stanoví těhotné státní zaměstnankyni očekávaný den porodu nebo v němž ošetřující lékař potvrdí porodivší státní zaměstnankyni, že porodila, a den porodu, pokud se státní zaměstnankyni peněžitá pomoc v mateřství nevyplácela přede dnem porodu (§ 67 zákona o nemocenském pojištění).

(ad i) Poradní sbor zastává stanovisko, že těhotná/porodivší státní zaměstnankyně zproštěná výkonu služby/zařazená mimo výkon služby z organizačních důvodů není povinna oznámit služebnímu orgánu nástup na mateřskou dovolenou.

K přijetí tohoto stanoviska vede poradní sbor zvláštní povaha institutu zproštění výkonu služby/zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů, kdy po dobu zproštění výkonu služby/zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů státní zaměstnanec nevykonává službu.

Mateřská dovolená je jednou z překážek ve službě na straně státního zaměstnance, pro kterou je služební orgán povinen omluvit nepřítomnost státního zaměstnance ve službě. Při zproštění výkonu služby/zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů ovšem státní

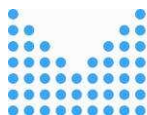

zaměstnanec službu nevykonává, proto již nemusí svou nepřítomnost ve službě omlouvat. Z toho vyplývá, že těhotná/porodivší státní zaměstnankyně zproštěná výkonu služby/zařazená mimo výkon služby z organizačních důvodů není povinna oznámit služebnímu orgánu nástup na mateřskou dovolenou.

To je potvrzeno i § 16 písm. b) zákona o nemocenském pojištění, který stanoví, že pojištěnec nemá nárok na výplatu nemocenského, peněžité pomoci v mateřství a ošetrového za dobu, po kterou mu náleží podle zvláštních právních předpisů ze zaměstnání, z něhož tyto dávky náleží, nadále započitatelný příjem, s výjimkou služebního příspěvku na bydlení poskytovaného podle zákona o vojácích z povolání. Ode dne zproštění výkonu služby náleží státnímu zaměstnanci podle § 48 odst. 3 zákona o státní službě plat ve výši 50 % měsíčního platu, nejméně však ve výši minimální mzdy (srov. i úpravu týkající se zvýšení platu na každou státním zaměstnancem vyživovanou osobu). Ode dne zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů náleží státnímu zaměstnanci podle § 62 odst. 2 zákona o státní službě plat ve výši 80 % měsíčního platu.

Výše uvedený závěr je plně v souladu se závěrem č. 8 ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu o státní službě ze dne 23. září 2016 Zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů a zproštění výkonu služby na základě usnesení o zahájení trestního stíhání.

(ad ii) Druhá otázka, zda je služební orgán povinen zařadit těhotnou/porodivší státní zaměstnankyni zproštěnou výkonu služby/zařazenou mimo výkon služby z organizačních důvodů, která mu oznámí nástup na mateřskou dovolenou, mimo výkon služby z důvodu mateřské nebo rodičovské dovolené, nebo zda její zproštění výkonu služby/zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů není dotčeno, je problematičtější, a to především s ohledem na existenci odlišných peněžních nároků souvisejících se všemi instituty (tj. peněžitou pomocí v mateřství v případě mateřské dovolené, sníženého platu v případě zproštění výkonu služby a zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů, doplacení zkrácení platu v některých případech skončení zproštění výkonu služby a doplacení platu

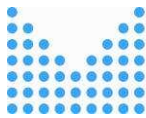
v případě nezákonného skončení služebního poměru) a dále s ohledem na obecnou ochranu, která je těhotným/porodivším zaměstnankyním poskytována v zaměstnaneckých vztazích (u institutu zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů tedy např. s ohledem na běh doby 6 měsíců zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů, po jejímž marném uplynutí rozhodne služební orgán o skončení služebního poměru).

Pro ilustraci výše uvedeného lze uvést např. následující.

V případě souběhu mateřské dovolené a institutu zproštění výkonu služby by mohlo být pro těhotnou/porodivší státní zaměstnankyni výhodnější pobírat peněžitou pomoc v mateřství, avšak v případě doplacení zkrácení platu v některých případech skončení zproštění výkonu služby by to zpětně výhodnější být nemuselo.

V případě souběhu mateřské dovolené a institutu zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů by nemohlo být pro těhotnou/porodivší státní zaměstnankyni výhodnější pobírat peněžitou pomoc v mateřství (zpětně by to mohlo být výhodnější pouze v případě doplacení do výše původního platu při nezákonném skončení služebního poměru), avšak zařazení mimo výkon služby z důvodu mateřské nebo rodičovské dovolené by mohlo být výhodnější, pokud by jí došlo k přerušení/stavění běhu doby zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů (a po skončení čerpání mateřské, resp. rodičovské dovolené by se státní zaměstnankyně zařadila na volné služební místo postupem podle § 70 odst. 3 zákona o státní službě; nemohla-li by být moci na takové místo zařazena, zařadila by se opětovně mimo výkon služby z organizačních důvodů, s tím, že maximální doba zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů 6 měsíců by pokračovala).

Vzhledem k výše uvedené v čase se měnící „výhodnosti“ využití jednotlivých institutů sistace výkonu služby se poradní sbor v této otázce kloní k názoru, že v každém jednotlivém případě je třeba postupovat v souladu s vůlí těhotné/porodivší státní zaměstnankyně zproštěné výkonu služby/zařazené mimo výkon služby z organizačních důvodů, která, jako jediná, je oprávněna rozhodnout, zda oznámí služebnímu orgánu nástup na mateřskou dovolenou či nikoliv.

Pokud služebnímu orgánu oznámí nástup na mateřskou dovolenou, rozhodne služební orgán – s ohledem na obecnou ochranu, která je těhotným/porodivším zaměstnankyním poskytována v zaměstnaneckých vztazích – o skončení jejího zproštění výkonu služby/zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů a o jejím zařazení mimo výkon služby z důvodu mateřské nebo rodičovské dovolené. O dopadech skončení jejího zproštění výkonu služby/zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů by měla být státní zaměstnankyně poučena.

Nejproblematictější se jeví být u souběhu mateřské dovolené s institutem zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů běh doby 6 měsíců zařazení mimo výkon služby, tj. otázka, zda zařazením mimo výkon služby z důvodu mateřské nebo rodičovské dovolené dochází k přerušení nebo ke stavění běhu této doby (tento problém se stupňuje v případě souběhu rodičovské dovolené s institutem zařazení mimo výkon služby z organizačních důvodů). Docházelo-li by zařazením mimo výkon služby z důvodu mateřské nebo rodičovské dovolené k přerušení běhu doby 6 měsíců zařazení mimo výkon služby, mohlo by být soustavné oznamování nástupu na mateřskou dovolenou a ukončování mateřské dovolené prostředkem k oddalování skončení služebního poměru marným uplynutím doby, po kterou byl státní zaměstnanec zařazen mimo výkon služby z organizačních důvodů a k neúčelnému a nehospodárnému nakládání s prostředky na platy. Z tohoto důvodu se poradní sbor kloní k aplikaci institutu stavění běhu doby.